

Problemi terminologije u europskim projektima na primjeru projekta Partage plus

Iva Meštrović

Muzej za umjetnost i obrt
iva.mestrovic@muo.hr

Uvod

Projekti sufinancirani sredstvima Europske Unije imaju velik potencijal koji bi zaista bilo šteta ne iskoristiti. Omogućavaju nam postići rezultate koje inače ne bismo mogli – s jedne strane, zbog financijskih poteškoća, a s druge, možda i važnije, zbog činjenice da u projektima EU surađuju stručnjaci iz više zemalja i više različitih institucija. Kada je riječ o projektima vezanim uz kulturnu baštinu, u većini njih potrebno je razviti terminologiju koja će se u projektu koristiti. Poželjno bi bilo da taj interni sustav termina zadovolji želje i potrebe svih partnera, što najčešće nije lako. Različita narav pojedinih ustanova i građe koju čuvaju, kao i različitosti u jeziku, dovode do brojnih problema koje je nemoguće unaprijed predvidjeti.

Ovaj rad bavi se upravo problemima vezanim uz terminologiju. U prvom je dijelu kratak osvrt na projekt Partage Plus i terminologiju korištenu u njemu, a zatim slijedi objašnjenje glavnih problema koji su se javili tijekom dvogodišnjeg sudjelovanja u projektu. Problemi su općeg karaktera te vjerujemo da se javljaju u većini srodnih projekata. Za neke od njih sami smo krivi – primjerice za nepostojanje izgrađenog tezaurusa za hrvatske muzeje – za neke je kriva nedovoljna suradnja i uvažavanje partnera – nedosljedna hijerarhija i nedefinirana razina hijerarhijske raščlambe – a neki su jednostavno neizbježni – poteškoće pri prevođenju i odluka o zagovaranju posebnosti vlastitoga jezika. U zaključku je naglašena važnost sudjelovanja u projektima EU te su navedena neka od mogućih rješenja za probleme koji se javljaju.

Partage Plus i MUO

Partage Plus – Digitalizacija i uključivanje Secesije u Europeanu (Partage Plus – Digitising and Enabling Art Nouveau for Europeana) međunarodni je projekt koji sufinancira Europska Unija.¹ U njemu sudjeluju 23 partnera iz 18 europskih zemalja. Cilj je projekta digitalizacija više od 76000 predmeta te izrada 2000 3D-modela stručno odabranih predmeta iz razdoblja secesije, koji će u konačnici biti dostupni za pretraživanje na Europeani. Velika količina podataka koji će nastati kroz projekt rezultirat će znatnim povećanjem sadržaja iz razdoblja secesije dostupnog na internetu. Koordinator je projekta Collections Trust, koji je s Europskom Unijom (odnosno njezinim predstavnikom – Europskom komisijom) sklopio ugovor o sufinanciranju. Projekt je službeno započeo 1. ožujka 2012. godine, a traje 24 mjeseca. Zadaci projekta podijeljeni su u pet radnih paketa. Radni paket 1 odnosi se na Digitalizaciju² samih predmeta koja se provodi fotografiranjem, skeniranjem i snimanjem te zadaje minimalne standarde; paket 2 objašnjava Produkciju i slanje u Europeanu³; paket 4 navodi obaveze partnera u smislu Diseminacije i šireg korištenja⁴; a paket 5 odnosi se na Upravljanje projektom i koordinaciju⁵. Za ovaj rad najznačajniji je radni paket 3 (Proširenje metapodataka⁶) u kojem partneri zajednički stvaraju standardiziranu bazu podataka koji će se u projektu koristiti. O tome više u nastavku.

Muzej za umjetnost i obrt vodeći je partner u projektu za područje Hrvatske. Nakon odluke o uključivanju u projekt, Miroslav Gašparović, ravnatelj Muzeja za umjetnost i obrt, formirao je stručni tim sastavljen od muzejskih djelatnika⁷ koji će obavljati i koordinirati rad na projektu.

---

1 Financijski doprinos Unije ograničen je na 50% priznatih troškova, a preostalih 50% osiguravaju partneri. Ukupan budžet iznosi 6 911 737 € – dakle 3 455 363 € osigurava EU, a isto toliko partneri. Za MUO budžet iznosi 366 620 € – od toga su 183 310 € nepovratna sredstva EU, a drugu polovicu osigurava MUO.

2 Voditelj Chris Vastenhoud, KMKG – Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Belgija.

3 Voditelj Nikolaos Simou, NTUA – National Technical University of Athens.

4 Voditelj Zsombor Jekely, Iparművészeti Múzeum, Budimpešta.

5 Voditelj Gordon McKenna, Collections Trust, Velika Britanija.

6 Voditeljica Regine Stein, UNIMAR – Philipps-Universität Marburg.

7 Voditeljica stručnog tima je dr. sc. Vesna Lovrić Plantić, muzejska savjetnica, a uz nju tim čine ravnatelj Miroslav Gašparović, informatičar savjetnik Zoran Svrtan te suradnice na projektu Dunja Nekić i Iva Meštrović.

Tijekom trajanja projekta MUO je digitalizirao više od 5000 predmeta (djela likovnih i primijenjenih umjetnosti, filmova te arhitekture). Riječ je o građi na nacionalnoj razini, a MUO je uspostavio uspješnu suradnju sa 66 institucija u Hrvatskoj, pri čemu su i manje ustanove dobile priliku prezentirati svijetu svoju građu putem europskog projekta. Rad na projektu u osnovi se sastoji od fotografiranja, skeniranja i kreiranja opisa (metapodataka) različitih jedinica građe pokretne i nepokretne baštine iz razdoblja secesije.

Terminologija u projektu Partage Plus

Terminologija koja će se koristiti u projektu razvijala se radnim paketom 3: Proširenje metapodataka. Voditelji toga radnog paketa, djelatnici Sveučilišta Philipps u Marburgu, predložili su početnu bazu podataka koju je trebalo nadograditi. Svi sudionici projekta imali su mogućnost aktivno graditi baze standardiziranih podataka te voditeljima radnoga paketa slati termine za koje smatraju da ih je potrebno uključiti u terminologiju projekta.

Voditelji radnog paketa odlučuju koje će termine prihvatiti, a koje ne. Riječ je o metapodacima, odnosno podacima koji će se koristiti za opisivanje predmeta uključenih u projekt. Podijeljeni su na sljedeće kategorije: vrsta predmeta (Object Type), preciznije određenje vrste predmeta (Refining Object Type), materijal (Material), tehnika (Technique), naziv stila (Art Nouveau Style), vrsta događanja (Event Type), ljudska uloga (Role Actor). Za sve kategorije moguće je voditeljima predlagati dodatne termine za uključivanje, osim za Object Type – voditelji su zadali listu od pedeset termina za vrste predmeta i nije bilo dopušteno dodavati nove. Svi predmeti trebali bi se moći svrstati u jedan od zadanih termina, a detaljnije određenje predmeta vrši se pomoću kategorije Refining Object Type. Izgradnjom navedenih lista stvara se terminološka baza podataka kojom će se popunjivati kataloške jedinice za digitalizirane predmete.

Važno je naglasiti da je obavezan bio i prijevod terminologije na vlastiti jezik budući da je cilj projekta omogućiti višejezično pretraživanje. Stoga će nakon uključivanja u Europeanu biti moguće pretraživati podatke na jezicima svih sudionika projekta, odnosno na 17 jezika, uključujući i hrvatski.

Problemi terminologije pri obogaćivanju i usklađivanju metapodataka u MUO-u

Nepostojanje tezaurusa

Prvi problem s kojim se susrećemo u svim projektima koji obuhvaćaju razvoj terminologije jest nepostojanje tezaurusa na hrvatskome jeziku za arhive, knjižnice i muzeje. Zakinuti smo za taj „alat“, pa do terminologije moramo ići dužim putem.

U današnje vrijeme većina institucija inventarne knjige stvara prvenstveno u digitalnom obliku, koristeći programe kao što su M++ ili ProMUS. Oni se koriste za računalnu obradu muzejske građe i dokumentacije te njezino ispisivanje i sigurnu pohranu. Muzej za umjetnost i obrt upotrebljava ProMUS, program koji ujedno predstavlja terminološku listu metapodataka kojima se predmeti opisuju prilikom inventarizacije. Pri započinjanju rada na paketu 3, prvo smo morali proučiti koje metapodatke koristimo u MUO-u, odnosno u ProMUS-u. Međutim ta baza terminološki nije standardizirana, pa je prvi korak bio pročišćavanje podataka. Naime ProMUS dopušta proizvoljan unos novih termina pri svakom inventariziranju, što je rezultiralo mnoštvom sitnih nepravilnosti. Nakon uklanjanja očitih grešaka, trebalo je razriješiti sinonime, odnosno odabrati samo jedan termin (metapodatak) za opis jednog podatka.

U trenutku kada je naša baza bila pročišćena pojavio se još jedan problem: velik broj termina – u nekim područjima čak veći od broja zadanog radnim paketom. Ako uzmemo u obzir da fundus MUO-a, iako zaista velik, sasvim sigurno ne obuhvaća sve vrste predmeta, materijala i tehnika uključenih u projekt, postaje očito da su u MUO-ovoj bazi podataka i u bazi zadanom radnim paketom prisutni različiti kriteriji hijerarhije, odnosno različite razine detaljnog raščlanjivanja termina. Bilo je jasno da ćemo morati reducirati broj termina, i to tako što ćemo neke podređene termine ukinuti i zamijeniti ih postojećim nadređenim terminima. Primjerice u slučaju vrste predmeta jutarnja haljina postaje samo haljina, grudnjak – donje rublje, salonska garnitura – garnitura; u slučaju materijala lapis lazuli – poludragi kamen, albuminski papir – papir, jelenja koža – koža; kod tehnika strojna čipka – čipka, ručno koloriranje – koloriranje i tako dalje. Zbog takvog reduciranja broja termina svođenjem na hijerarhijski viši pojam, nažalost, dolazi do

osiromašenja, no na taj će način biti lakše grupirati metapodatke, isporučiti ih te omogućiti njihovo kvalitetno (višejezično) pretraživanje.

Nedosljedna hijerarhija

Prije nego smo počeli „ukidati“ termine, kriterij reduciranja potražili smo analizirajući terminološku listu zadanu radnim paketom. Međutim nakon što smo proučili hijerarhiju korištenu u zadanoj terminologiji, ostali smo zbunjeni jer ona nije bila dosljedno provedena. Nedosljednost je najuočljivija unutar vrste predmeta (Object Type). Riječ je o osnovnoj skupini termina, u koje bi se svi predmeti trebali moći razvrstati (i koju, kao što je rečeno, nije bilo moguće nadopunjavati, što samo po sebi nije logično jer jedna ustanova teško može predvidjeti potrebe svih partnera). Naprimjer među tih osnovnih pedeset termina nalaze se keramika, glineno posuđe, kamenjača i majolika, ali nema porculana. Primjećujemo dvije nelogičnosti: predmete od porculana (koji su u razdoblju secesije vrlo česti) nemamo kamo svrstati, a s druge strane, glineno posuđe, kamenjača i majolika zapravo su podređene pojmu keramika. Nadalje, likovne umjetnosti razrađene su vrlo detaljno, ali ne sasvim sustavno, s čak petnaest termina: slikarstvo, crtež, akvarel, pastel, grafika, grafička ploča, fotografija, ilustracija, mozaik, zidno slikarstvo, oslikano staklo, vitraj, radovi na papiru, skica, studija. Pritom bi se većina termina mogla svesti pod pojam slikarstvo, a ako i prihvatimo da je potrebno raščlaniti slikarstvo, podjela nije potpuna – zašto je svoje mjesto među pedeset termina zavrijedio pastel ili akvarel, a nije ulje ili tempera? Nedosljednosti se nastavljaju – uz grafiku postoji i grafička ploča (kao medij za nastanak umjetničkoga djela), ali primjerice uz fotografiju nema negativa. Nadalje, termin radovi na papiru sasvim je apstraktan i zbunjujući. Kamo ćemo svrstati predmet crtež na papiru – pod radove na papiru ili pod crtež? Čini se kao da radovi na papiru zapravo predstavljaju „i ostalo“. S druge strane, skulptura nije uopće raščlanjivana, pa nemamo čak ni reljef. Iz perspektive MUO-a kao muzeja koji ipak prvenstveno čuva uporabne predmete, terminologija je naklonjena likovnim umjetnostima, a zakida predmete umjetničkog obrta koji su načelno podijeljeni samo na namještaj i posuđe od nekoliko vrsta materijala, a samo se povremeno i sasvim neobjašnjivo ubacuje poneki vrlo konkretan i neobičan pojam, poput okovi ili predmeti od šiblja. Dakle jasne hijerarhije nema.

Tablica 1. Lista termina za kategoriju vrsta predmeta (Object Type)

Prijevod	Object Type
arhitektura	architecture
umjetničko knjigoveštvo	fine bindings
knjiga	books
kaligrafija	calligraphy
keramika	ceramics
odjeća	costume
crtež	drawings
vezivo	embroidery
glineno posuđe	earthenware
pribor	equipment
oprema	furnishings
namještaj	furniture
stakleni predmeti	glassware
okovi	hardware
ilustracija	illustrations
nakit	jewellery
čipka	lace
lakirani predmeti	lacquerware
rasvjetna tijela	lighting devices
časopis	magazines
majolika	maiolica
medalja	medals
metalni predmeti	metalwork
mozaik	mosaics
zidno slikarstvo	mural paintings
glazbeni instrument	musical instruments
slikarstvo	paintings
pastel	pastels
oslikano staklo	painted glass
fotografija	photographs
plakat	posters
grafička ploča	printing plates
grafika	prints
promotivni materijal	promotional materials
oprema za rekreaciju	recreational artifacts
skulptura	sculpture

Prijevod	Object Type
skica	sketches
vitraj	stained glass
kamenjača	stoneware
studija	studies
stolno posuđe	tableware
tapiserija	tapestries
tekstilni predmeti	textiles
sat	timepieces
tapeta	wallpapers
akvarel	watercolours
drveni predmeti	woodwork
predmeti od šiblja	wickerwork
radovi na papiru	works on paper

Hijerarhija i sistematizacija nisu bile provedene ništa bolje ni u ostalim kategorijama termina, ali smo za njih smjeli (i trebali) predlagati dodatne termine, kako bi u konačnici, nakon aktivnog uključivanja svih sudionika projekta, terminologija bila sveobuhvatna i sistematizirana.

Nakon gotovo dva mjeseca rada na njemu, popis MUO-ovih prijedloga dodatnih termina bio je gotov 30. studenog 2012. godine te smo ga poslali voditeljima radnoga paketa. Dodali smo 82 termina za preciznije određenje vrste predmeta, 40 materijala, 71 tehniku, jedan događaj i, naravno, samo jedan naziv stila – secesiju.

Nakon nešto manje od tri mjeseca, 19. veljače 2013. Godine, stigla nam je povratna informacija od voditelja projekta o tome koji su od svih dodatnih termina predloženih od strane sudionika projekta uključeni. U našem slučaju, uključena su 24 termina za preciznije određenje vrste predmeta (od 82), 15 materijala (od 40), 19 tehnika (od 71) i hrvatski naziv stila. Odbijanje velikog broja termina obrazloženo je namijenjenošću projekta za široku upotrebu te omogućavanjem lakšeg pretraživanja. Naglašeno je da je sve odbijene termine moguće kompenzirati postojećim terminima ili konceptima koji mogu poslužiti kao „termini vodiči“ ili pak kombinacijama postojećih termina. Priložen je i popis predloženih termina među kojima su označeni oni uključeni, a za ostale su navedeni postojeći termini kojima ih treba zamijeniti. U ovome radu iznesen je samo dio povratnog odgovora, zbog duljine čitavog popisa.

Tablica 2. Dio povratne informacije o dodanim terminima za kategoriju preciznije određenje vrste predmeta (Refining Object Type)

UNIMAR comment:	Proposed terms
Use: books	albums
Use: books	booklets
Use: books	pamphlets
Use: books	notebooks
new entry	sugar bowls
new entry	tureens
Use: cups	welcome cups
Use: tea-services; pots	teapots
Use: cards (information artifacts)	greeting cards
Use: toilet-sets	brushes
new entry: panelling	decorative panel
new entry: stocks	stocks
new entry: pocket watches	pocket watches
new entry: labels	labels
Use: equipment	cameras
Use: equipment	gramophones
new entry: trousers	trousers
Use: stockings	socks
Use: sports clothing	swimsuits
new entry: night and dressing wear	night and dressing wear
Use: dresses	wedding dresses
Use: footwear	sports shoes
Use: footwear	shoes
available: cloth	fabrics
Use: equipment	hangers
Use: equipment	ladles
Use: equipment	napkins (culinary textile)
Relevance for project content?	envelopes
Relevance for project content?	programs
new entry: cornices	cornices
new entry: paperweights	paperweights

Logika voditelja radnog paketa pri odlučivanju nije jasna. I dalje je prisutno isto nepoštivanje hijerarhije kao i među osnovnih pedeset termina. Tako je primjerice prihvaćeno nekoliko termina koji se odnose na različite dijelove i vrste odjeće (uostalom, već je u početnoj bazi podataka bilo zadano više tipova čarapa, iako ne i termin za obične čarape do gležnja), ali nijedan termin koji hijerarhijski dolazi ispod termina obuća nije prihvaćen. Umjesto termina kupaći kostim, uveden je termin sportska odjeća, koji implicira da su svi kupaći kostimi sportski, što ne mora biti i – u razdoblju secesije – često nije slučaj, nego je više riječ o modnom predmetu. Nadalje, nije prihvaćen termin čestitki, koje su, uz razglednice, u razdoblju secesije vrlo popularne i često imaju naglašene odlike stila. Slična je situacija i s terminima omotnica i program, za koje nam nije čak ni ponuđena alternativa, nego je postavljeno pitanje od kakvog su značaja takvi predmeti za projekt. Mogli bismo primijetiti, pomalo ironično, da je dobro što ih uopće smijemo prikazati i nazvati „radovi na papiru“. Nijedan termin za uređaje nije prihvaćen (kamera, fotoaparat, gramofon i sl.) iako oni često imaju stilске karakteristike i bit će uključeni u projekt. Istovremeno, prisutni su vrlo specifični termini poput dionica, karniša ili držač papira, koje bismo lako mogli kompenzirati nekim nadređenim pojmom.

Nažalost, priloženi popis s alternativnim terminima obuhvaća samo kategoriju za preciznije određenje vrste predmeta. A upravo kad su u pitanju kategorije materijal i tehnika, nelogičnosti su još veće. Tako je prisutno mnogo različitih vrsta drva i tekstila, ali neke ipak – sasvim neobjašnjivo – nisu prihvaćene (jela, lipa; pliš, rips, skaj). Nadalje, odbijeno je nekoliko termina koje uopće ne možemo zamijeniti nijednim ponuđenim, primjerice alpaka, linoleum, fajansa, od kojih je posebno nevjerojatno odbijanje ovog posljednjeg, s obzirom na nekoliko vrsta keramike koje su, kao što je već naglašeno, prisutne čak među osnovnim vrstama predmeta. Osobito nas je začudilo odbijanje svih fotografskih tehnika i ostavljanje samo općenitog termina fotografiranje. Zanimljivo je i prihvaćanje bakropisa i akvatinte, ali neprihvaćanje suhe igle i mezzotinte. Nelogičnosti se nižu unedogled.

Hijerarhijska raščlamba

Neovisno o hijerarhijskoj nedosljednosti, nemoguće je ne zapitati se čemu želja za reduciranjem broja termina. Posebno ako se podsjetimo kako je smisao ovog i sličnih projekata približiti građu što širem krugu korisnika. S jedne strane, voditelji radnog paketa zaista su razmišljali s aspekta kori-

snika. Primjerice uvedena je kategorija alternativnih termina koja omogućuje partnerima navođenje sinonima za sve pojmove, pri čemu su oni povezani tako da korisnik može upisati preferirani ili alternativni termin, a pretraživanje rezultira svim predmetima u kojima je naveden bilo koji od njih. MUO-ov tim odlučio je u nekim slučajevima navesti čak i termine koji nisu u skladu s hrvatskim standardnim jezikom, ali za koje vjerujemo da bi ih prosječan korisnik mogao upisati u pretraživač prije nego standardni termin (mjed/mesing; dizalo/lift). Nadalje, polja koja opisuju predmet mogu se označiti neograničenim brojem termina – upravo zbog omogućavanja što lakšeg pretraživanja. (Primjerice razglednicu s fotografijom arhitekture označit ćemo terminima „razglednica“, „fotografija“ i „arhitektura“.) Riječi, odnosno slovni znakovi zauzimaju zanemarivo malu količinu memorije. Smatramo da u tom kontekstu treba razmišljati i o razini hijerarhijske raščlambe do koje u projektu želimo ići te se zapitati hoće li korisnik biti zadovoljan pretragom.

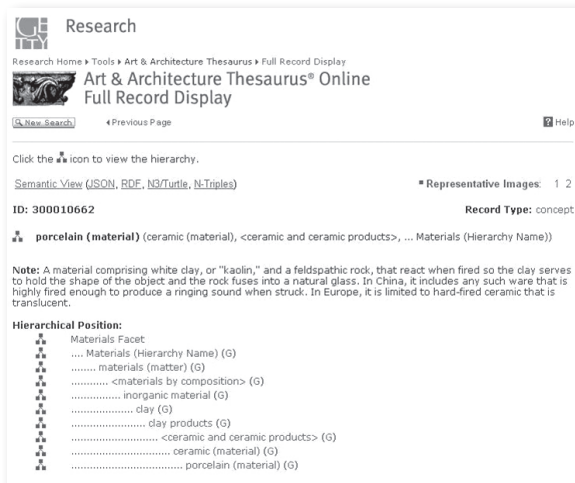

Slika 1. Razine hijerarhijske raščlambe

Kako i zašto odlučiti da nam je dovoljan nadređeni pojam? Smatramo da bi bilo poželjno označiti predmet pomoću što više pojmova, kako bi korisnik lakše našao ono što traži.

Prijevod

Pri prevođenju terminologije na hrvatski, najveća poteškoća bila je činjenica da bez samog predmeta nije uvijek moguće znati što točno termin označava. Primjerice kako prevesti „jar“ – kao ćup, lonac, posuda, vrč, staklenka? Ili „cartoon“ – kao crtani film, karikatura, skica? Svaki od tih hrvatskih termina ima poprilično različito značenje. U takvim slučajevima, velika pomoć bile su poveznice s terminima vokabulara Getty, gdje su pojmovi detaljno opisani. Naime terminologija projekta Partage Plus nastoji se, koliko je god moguće, povezati s tezaurusom Instituta Getty jer on pruža strukturiranu terminologiju za likovnu i primijenjenu umjetnost, arhitekturu te arhivsku građu.⁸ Svaki je pojam detaljno objašnjen te je vizualno vrlo pregledno prikazana njegova pozicija u hijerarhiji tako što je naznačena ljestvica pojmova koji su mu nadređeni. Osim toga, uz preferirani termin navedeni su i ostali koji se koriste za isto značenje, s naznakom u kojim se zemljama upotrebljavaju, što je također vrlo korisno pri traženju najprihvatljivijeg hrvatskog termina. Stoga smo prije prevođenja svakoga termina konzultirali njegov opis u vokabularu Getty i tek tada odabrali najprikladniji hrvatski prijevod.

Slika 2. Prikaz objašnjenja termina u vokabularu Getty, The Art & Architecture Thesaurus (AAT)

8 Getty tezaurus podijeljen je na The Getty Thesaurus of Geographic Names (TGN), The Art & Architecture Thesaurus (AAT), The Union List of Artist Names (ULAN) i Cultural Objects Name Authority (CONA). Vokabular je moguće u cijelosti preuzeti uz licenciranje, a moguće je i besplatno korištenje limitirane verzije *online*. [citirano: 2013-09-18]. Dostupno na: <https://www.getty.edu>

U suprotnom smjeru – pri prevođenju hrvatskih (predloženih) termina glavni problem bilo je bogatstvo engleskoga jezika u odnosu na hrvatski. Nadalje, za neke termine jednostavno je nemoguće naći odgovarajući prijevod. O problemima pri izradi višejezičnih tezaurusa pisala je Snježana Radovanlija Mileusnić, koja razlikuje potpunu ekvivalenciju, nepotpunu ekvivalenciju, djelomičnu ekvivalenciju, jednosložno-višesložnu ekvivalenciju te neekvivalenciju.⁹ Primjerice nepotpunu ekvivalenciju čine termini „pribor za jelo“ i „flatware“ jer potonji ne obuhvaća pribor za rezanje.

vrč

Slika 3. Bogatstvo engleskoga jezika u odnosu na hrvatski

Konačno, termini na engleskom bili su zadani u množini, no mi smo se odlučili hrvatski prijevod napraviti u jednini. Naime shvatili smo da neki termini neće biti pretraživi ako ih stavimo u množinu, a korisnik odluči u pretraživač upisati jedninu (čajnici – čajnik). Na engleskom to nije slučaj jer se gotovo sva množina tvori jednostavno dodavanjem nastavka *-s* ili *-ware*.¹⁰ Ipak, voditelji projekta uvažili su našu pritužbu, pa je u konačnici terminologija napravljena i u jednini i u množini.

9 Radovanlija Mileusnić, Snježana. Art & Architecture Thesaurus i projekt višejezičnog tezaurusa. // Bilten o informatizaciji muzejske djelatnosti 8, 1/4 (1997), str. 7.

10 Radovanlija Mileusnić piše i o problemu jednine i množine: jednina ima prednost u francuskom i njemačkom tezaurusu, dok se množina preferira u britanskom i američkom engleskom jeziku. Radna skupina za međunarodnu terminologiju uvažava te nacionalne standarde i smatra ekvivalentnima termine u oba oblika. Isto, str. 8.

Zaključak

Europski projekti zahtijevaju mnogo posla, truda, grešaka i ponovnih pokušaja. Muzeji kao ustanove nisu obavezni sudjelovati u takvim projektima, pa sigurno postoje djelatnici kojima se zadaci projekta čine samo kao „dodatni posao“. No uključivanje u projekte EU vezane uz baštinu u interesu je hrvatskih kulturnih institucija iz više razloga. Kao prvo, projekti automatski podižu svijest o vrijednosti baštine i važnosti brige o njoj. Nadalje, oni „natjeraju“ svaku ustanovu koja sudjeluje na detaljnu obradu (dijela) vlastite građe. Konkretno, sređivanje baze podataka MUO-a u ProMUS-u bit će korisno za buduću uporabu toga programa. Konačno, većina projekata rezultira digitalnom građom nastalom s ciljem povećanja dostupnosti, posebno objavljivanjem preko interneta, te potencijalnim privlačenjem novih korisnika, koji bez tih objava na internetu možda nikada ne bi ni saznali za sadržaj koji se nudi. Razmišljajući o budućnosti, možemo pretpostaviti da ustanovama koje ne budu koristile takve oblike komunikacije s korisnicima prijeti manjak korisnika i gubitak vizualnog identiteta u javnosti.

Ipak, posao koji treba obaviti za projekt velik je, a naše iskustvo relativno malo, pa nije neobično da nailazimo na poteškoće. Ono što svakako mora biti prioritet jest izgradnja tezaurusa bez kojeg je gotovo besmisleno dalje razvijati struku. Što se ostalih problema tiče, ne možemo ne primijetiti kako ni druge zemlje ili institucije nisu znatno bolje pripremljene za takve projekte, barem što se tiče metapodataka. Analiza nelogičnosti strukture i hijerarhije u bazi podataka stvorenoj od strane Instituta u Marburgu dovoljna je za ilustraciju problema. U budućnosti će se svi sudionici morati aktivnije uključiti u stvaranje baze metapodataka kako bi se izbjegle pogreške. Možda se za vlastite termine (i uvjerenja) nismo pretjerano „borili“ i zbog osjećaja nedoraslosti Europskoj Uniji. Nadamo se da ćemo u budućnosti biti hrabriji, na korist svih.

Literatura

ArhivPRO [citirano: 2013-09-12]. Dostupno na: <http://www.arhivpro.hr>

European Commission, Information society and media directorate-general. ICT PSP Grant Agreement No 297384 : Partage Plus – Digitising and Enabling Art Nouveau for Europeana. 2012.

Europeana Professional [citirano: 2013-09-11]. Dostupno na: <http://pro.europeana.eu>

ICOM : Working groups : Data harvesting and interchange : LIDO [citirano: 2013-09-12]. Dostupno na: <http://network.icom.museum/cidoc/working-groups/data-harvesting-and-interchange/what-is-lido>

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Nacionalni program digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe. Zagreb, 2006. Dostupno na: <http://daz.hr/bastina/NacionalniProgramDigitalizacije.pdf>

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije [citirano: 2013-09-09]. Dostupno na: <http://www.mrrfeu.hr>

Partage Plus – Digitising and enabling Art Nouveau for Europeana [citirano: 2013-09-09]. Dostupno na: <http://www.partage-plus.eu>

Radovanlija Mileusnić, Snježana. Art & Architecture Thesaurus i projekt višejezičnog tezaurusa. // Bilten o informatizaciji muzejske djelatnosti 8, 1/4 (1997).

Simou, Nikolaos; Smith, Katie; McKenna, Gordon. Grant Agreement 297384 : Partage Plus : Metadata production and delivery plan, and report on aggregation set up. 2012. Dostupno na: <http://www.partage-plus.eu/en/contents/12,Deliverables+and+documents>

Stein, Regine; Pagel, Christiane; Kailus, Angela. Grant Agreement 297384 : Partage Plus : Multilingual terminology of Art Nouveau 'Micro' object types. 2012. Dostupno na: <http://www.partage-plus.eu/en/contents/12,Deliverables+and+documents>

The Getty Research Intitute [citirano: 2013-09-13]. Dostupno na: <https://www.getty.edu>

Understanding Metadata. Bethesda : National Information Standards Organization Press, 2004. Dostupno na: <http://www.niso.org/publications/press/Understanding-Metadata.pdf>